

Rasulova Sharifa G‘aybullaevna
JizPI., Iqtisodiyot va menejment kafedrası dotsenti
Ashirqulova Umida Boxodir qizi
JizPI., Kimyo muhandisligi fakulteti talabasi

MAMLAKATIMIZDA INVESTITSİYALARNI IQTISODIY SAMARADORLIGI OSHIRISH YO‘LLARI

Annotatsiya: Maqolada investitsiya turlari, investitsiya kiritish, qurilishda pudratchi vazifalari, investitsiyaning iqtisodiy xavfsizlikdagi roli, mamlakat investitsiya jozibadorligini oshirish orqali investitsiyalarni jalb qilish va iqtisodiy xavfsizlik, iqtisodiyotning raqobatbardoshligi haqida ma’lumot berilgan

Kalit so‘zlar: Investitsiya, pudratchi, investitsion fondlar, moliyaviy mablag‘lar, aylanma mablag‘lar, tenderlar

Расулова Шарифа Гайбуллаевна
Джизпи., Доцент кафедры экономики и менеджмента
Аширкулова Умида
Джизпи., Студент химического факультета

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИЙ В НАШЕЙ СТРАНЕ

Аннотация: В статье представлена информация о видах инвестиций, инвестировании, функциях подрядчика в строительстве, роли инвестиций в экономической безопасности, привлечении инвестиций за счет повышения

инвестиционной привлекательности страны и экономической безопасности, конкурентоспособности экономики

Ключевые слова: инвестиции, подрядчик, инвестиционные фонды, финансы, оборотный капитал, тендеры

Rasulova Sharifa Gaibullaevna

JizPI., Associate Professor, Department of Economics and management

Ashirkulova Umida

JizPI., A student of the Faculty of Chemical Engineering

WAYS TO INCREASE THE ECONOMIC EFFICIENCY OF INVESTMENTS IN THE COUNTRY

Annotation: The article describes the types of investment, investment, contractor tasks in construction, the role of investment in economic security, attracting investments and economic security by increasing the investment attractiveness of the country, competitiveness of the economy

Keywords: Investment, contractor, investment funds, financial funds, working capital, tenders

Investitsiya (lotincha: investio - “o‘rash”) - iqtisodiyotni rivojlantirish maqsadida o‘z mamlakatida yoki chet ellarda turli tarmoqlarga, ijtimoiy-iqtisodiy dasturlarga, innovatsiya, tadbirkorlik loyihalariga uzoq, muddatli kapital kiritish (qo‘yish). Pulning vaqt (zamon)ga bog‘liq qiymati nazariyasiga ko‘ra, investitsiya kelajakda naf olish maqsadida mablag‘lar qo‘yishdir. Investitsiya kapitalni muayyan muddatga bog‘lashni yoki band qilishni bildiradi. Bundan asosiy maqsad kapital qiymatini saqlab qolish yoki bo‘lmasa kapital qiymatini vaqtda o‘stirib borishdir. Iqtisodiy

mazmuni jihatdan investitsiya turli faoliyatlarga safarbar etilgan moddiy, nomoddiy boyliklar va ularga bo‘lgan huquqlarni aks ettiradi. Investitsiya sifatida pul, qimmatli qog‘ozlar (aksiya, obligatsiya, sertifikat, veksel), er, bino, inshoot kabi boyliklar, intellektual mulk bo‘lgan ilmiy kashfiyotlar, ixtirolar va b. ishlatiladi. Investitsiya loyihalariga mablag‘ qo‘yuvchilar - investorlar davlat, kompaniya, korxonalar, chet ellik fuqarolar, aholi va boshqalar bo‘lishi mumkin. Uning quyidagi turlari mavjud: davlat investitsiyasi - davlat byudjeti va moliya manbalari hisobidan kiritiladi; chet el investitsiyasi - xorijiy davlatlar, banklar, kompaniyalar, tadbirkorlar tomonidan kiritiladi; xususiy investitsiya - xususiy, korporativ xo‘jalik va tashkilotlar, fuqarolar mablag‘lari, shu jumladan, shaxsiy va jalb qilingan mablag‘lar hisobidan qo‘yiladi. Investitsiya qo‘yilish shakliga qarab moliyaviy (portfel) va real (ishlab chiqarish) investitsiyaga bo‘linadi. Moliyaviy (portfel) investitsiya - aksiya, obligatsiya va b. qimmatli qog‘ozlarni sotib olishga qo‘yiladigan investitsiya, real investitsiya - moddiy ishlab chiqarish (sanoat, qishloq xo‘jaligi, qurilish va b.) sohasiga, moddiy-ashyoviy faoliyat turlariga uzoq, muddatli mablag‘lar qo‘yish shakllarida amalga oshiriladi. Jahon tajribasida investitsiyani moliyalashtirish turli usul va shakllarda, shu jumladan, korxonalarni aksiyadorlashtirish va aksiyalarni joylashtirish, byudjet mablag‘lari, bank kreditlari, lizing, bevosita chet el investitsiyalari, ipoteka, byudjetdan tashqari maxsus fondlar, amortizatsiya va xo‘jalik yuritish sub‘yektlarining boshqa mablag‘lari hisobiga amalga oshiriladi.

Bugungi kunda aksariyat jabhalarga xorij investitsiyasini kiritish hamda iqtisodiyotning rivojlanishini yangi bosqichga olib chiqish borasida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, o‘tgan va joriy yilga berilgan nomlar ham aynan investitsiya muhitini rivojlantirish bilan bog‘liq ekanligi fikrimizni isbotlaydi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2018 yil 28 dekabrda Oliy Majlis deputatlariga yo‘llagan murojaatnomasida ushbu masalaga alohida urg‘u berildi. Jumladan, o‘tgan yilda Jahon banki, Yevropa tiklanish va

taraqqiyot banki, Islom va Osiyo taraqqiyot banklari, boshqa xalqaro moliya institutlari bilan olib borilgan hamkorlik natijalariga ko'ra, mamlakatimizda investitsiyalar hajmi 8,5 milliard dollarni tashkil etgani, shuningdek, chet el investitsiyalari hisobidan 23 milliard dollarni tashkil etuvchi 456 ta loyiha amalga oshirilayotgani ta'kidlandi. Prezidentimiz ushbu ko'rsatkichlarga ahamiyat qaratarkan, keng miqyosli investitsiyalar yurtimiz iqtisodiyotini mustahkamlovchi omil bo'lishini alohida ta'kidlab, shunday dedi: "Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, qaysi davlat faol investitsiya siyosatini yuritgan bo'lsa, o'z iqtisodiyotining barqaror o'sishiga erishgan. Shu sababli ham investitsiya - bu iqtisodiyot drayveri, o'zbekcha aytganda, iqtisodiyotning yuragi, desak, mubolag'a bo'lmaydi".

Haqiqatan ham, iqtisodiyotda investitsiyalarni keng miqyosda jalb etishga erishish ko'plab sohalar, tarmoqlar hamda hududlarga yangi texnologiyalar, ilg'or tajribalar, yuksak malakali mutaxassislar kirib kelishi va tadbirkorlikning jadal rivojlanishiga ulkan poydevor bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekistonda investitsiya muhiti barqarorligini ta'minlashda umumiqtisodiy, me'yoriy-huquqiy, ekologik shart-sharoitlar, moliyalashtirishning bozor mexanizmlari, axborot ta'minoti va boshqalar muhim o'rin tutadi. Shuningdek, xorijiy investorlar mamlakat iqtisodiyotiga mablag' kiritishida investitsiyaviy muhitning makroiqtisodiy ko'rsatkichlarini, ya'ni xorijiy investitsiyalarning kirib kelishi hamda chiqib ketishi, inflyatsiya darajasi, yalpi ichki mahsulotning o'sishini, iste'mol va jamg'arma nisbati, foiz stavkalari darajasi hamda xorijiy investitsiyalarning o'zlashtirilishi kabilarni hisobga oladi. Qolaversa, investorlar mamlakatning malakali kadrlar zaxirasi, bank-moliya xizmatlari sifati, monetar va fiskal siyosat darajalarini ham e'tiborda tutadi.

Mamlakatimiz rahbarining murojaatnomasida "Jahon tajribasini puxta o'rganib, xalqaro ekspertlarni jalb etgan holda, monetar siyosatni takomillashtirish va narx-

navo barqarorligini ta'minlash konsepsiyasini ishlab chiqishimiz zarur", degan g'oya ilgari surildi.

Demak, tegishli xavf-xatarlarni baholash hamda ularni bartaraf etish asosida chet el investitsiyalari kirib kelishiga qulayliklar yaratish bugunning dolzarb masalasidir.

Chunki xorijlik investorlar mamlakatning investitsiya muhiti, uning xavfsizligi, siyosiy, iqtisodiy xavf-xatarlar darajasi va ularning sug'urtalanishi, investitsiyalash maqsadlariga muvofiqligi, iqtisodiyotning, umuman, barcha sharoitlarning boshqalarga nisbatan qulayligi nuqtai nazaridan baholaydilar. Mamlakatga xos xavf-xatar darajasi (qarzlar masalasi, import va eksport balansi, hukumatning barqarorligi hamda boshqalar), mahalliy sharoitning boshqa mamlakatlardan ko'ra ustun jihatlari etakchi o'rinda turadi.

Xulosa o'rnida aytganda, investorlar, korxonalar, tashkilotlar tomonidan mamlakatga ulkan investitsiya loyihalarining kiritilishi natijasida yurtimizda ko'plab yangi ish o'rinlari vujudga keladi. Shu bilan birga, zamonaviy bilimlarni o'rganish imkoniyati, umuman, davlatimizning intellektual salohiyatini yanada oshirish uchun etarli darajada sharoit yaratiladi. O'z o'rnida, bunday imkoniyatlar xalq farovonligi, mamlakat taraqqiyot garovi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Gaybullayevna, R. S. ., & Musurmangulov. (2024). THE IMPORTANCE OF TIME MANAGEMENT IN ENSURING EFFICIENCY IN CONSTRUCTION. *JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE*, 3(1), 28–31.

2. Gaybullayevna, R. S. (2023). THE STATE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY: PROBLEMS AND SOLUTIONS. *JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE*, 2(12), 38-42.

3. Sharifa, R., & Ilyos, T. (2023). PRINCIPLES OF SCIENTIFIC MANAGEMENT IN MANAGEMENT. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(16), 1097-1100.

4. Sharifa, R., & Sayyora, M. (2023). HISTORY OF EMERGENCE OF MANAGEMENT AND ITS PLACE TODAY. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(16), 1093-1096.

5. Sharifa, R. (2023). DIRECTIONS FOR INCREASING INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN REGIONS. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(16), 1088-1092.